

גיליון שבועי
מתורת רבן של ישראל

מבית אז"ש

דוגאד רבני יוסף שלום אלישיב זצוק"ל
עמוד ההודאה

פרשת
אמור
תשפ"א

גליון
מס' 1

לעילוי נשמת "אמה של מלכות" אם רבינו
הרבנית הצדקנית מרת חיה מושא ע"ה בת מרנא רבי שלמה בעל ה"לשם" זיע"א

הנהגות מרבינו בעניני ל"ג בעומר

ואפשר שכוונת רבינו במה שאמר שזה פגיעה ברשב"י, ובמה שאמר שיש מקור לזה, הוא ע"פ ד' המ"א סי' תצ"ג סק"ג "וכתו' בכוונות שגדול אחד היה רגיל לומר נחם בכל יום ואמרו גם בל"ג ונענש"⁸.

חלאקה

אחרי שהי' גוזז שער לילדי חלאקה כנהוג, לא הי' נוטל ידיו⁹.

היה גוזז לילדי החלאקה מהשער מאחור (ועכ"פ לא מקדימה), וכאשר הגישו לו את הילד כשפניו כלפי רבינו היה מבקש להפכו.

פ"א כאשר גוזז שערות החלאקה לבן רופאו ר' גבריאל מונטר, לפני שגוזז אמר לו שיהפוך אותו כנ"ל, והוסיף וביאר: "כדי שהילד לא יפחד"

השתתפות בהדלקות

לא השתתף במדורות ל"ג בעומר, והי' מוסר בל"ג בעומר את שיעורו כרגיל¹.

לא הי' אף פעם במירון².

אמירת למנצח

נהג שלא לומר למנצח בל"ג בעומר³, כך העיד בעצמו⁴.

רבינו נשאל⁵ אחרי תפילת שחרית בל"ג בעומר (תשס"ט) על כך שבבית מדרשו לא אמרו היום למנצח, והשיב כי יש מקור לזה. והוסיף השואל לשאול כיצד יש לנהוג בזה, והשיב שמספיקא דרבנן אין אומרים.

בהזדמנות נוספת נשאל רבינו⁶ מ"ט לא אמרו בבית מדרשו למנצח בל"ג בעומר, והשיב כי זה פגיעה ברשב"י⁷.

וכי בסי' משמרת שלום "ידוע מהאריז"ל שרצון רשב"י שישמחו ביום הלולא דיליה ואין לנהוג אבילות ח"ו ומעשה דר' אברהם יוכיח, ע"כ מנהגי וכו' גם שלא לומר מזמור יענך הגם שנדפס בסידורים לומר יותר טוב שלא לומר, ובלא"ה בסידור הרב נדפס שלא לומר מזמור יענך ביום שאין אומרים בו תחנון, ואפי' אותם שאין נוהגין כן מ"מ בל"ג בעומר לא יאמרו. ולע"ד אפי' חתן ביום חופתו לא יתענה בל"ג בעמר הגם שהאחרונים כתבו להתענות מ"מ מדחזי' דקפיד רשב"י שלא יבלבלו את שמחת היום עשה דכבוד תורה עדיף".
9 רבי אריה (בן רבי משה) אלישיב. איתא בשו"ע סי' ד' ס"ט "המגלח ולא נטל ידיו מפתח גי' ימים". וכי בכה"ח שם סקצ"ב "וכתב עוד שם (יושר לבב לבעל היפה ללב) והמגלח לאחרים הוא צריך ג"כ נטילת ידים, דלא גרע מהחופף ראשו והנוגע בגופו בידו דצריכים נטילה". אמנם, מי שמגלח מעט שערות מראשו של הקטן כפי המנהג, דעת הגר"ש וואזנר (קובץ מבית לוי ניסן תשנ"ג ע' נד) דאי"צ נט"י (ובהערה שם דבקציצת מעט שערות שאין נוגע במקום הזיעה רק בראשי השערות אי"צ נטילה), וכן מסיק בתשובות והנהגות ח"ב סי' ה' דנראה להקל, וכ"כ בשו"ת שבט הקהתי ח"ב סי' ה' דאי"צ ליטול ידים.

1 רבי מרדכי דוד לוין.
2 רבי אריה (בן רבי משה) אלישיב.
3 ברמ"א קל"א ס"א לא מנה את ל"ג בעומר בהדי הימים שאין אומרים בהם למנצח. ובפמ"ג א"א סי' תצג סק"ג כי בהדיא שאומרים למנצח בל"ג בעומר.
4 מתוך הקלטה מל"ג בעומר תש"ע אחרי תפילת שחרית במענה לשאלת רבי בן ציון הכהן קוק.
5 ע"י רבי בן ציון הכהן קוק, נכתב מהקלטה.
6 ע"י רבי חיים כץ.
7 שמעתי מהרב השואל.
8 ז"ל ר"ח ויטאל בשער הכוונות ענין ספה"ע דרוש י"ב "גם העיד הה"ר אברהם הלוי כי בשנה הנוי הלך גם הוא שם והיה נוהג לומר בכל יום בברכת תשכון נחם ה' אלהינו את אבלי ציון כו' וגם בהיותו שם אמר נחם כו', ואחר שגמר העמידה א"ל מוז"ל כי ראה בהקיץ את רשב"י ע"ה עומד על קברו ואמר לו אמור אל האיש הזה אברהם הלוי כי למה אמר נחם ביום שמחתינו והנה לכן הוא יהיה בנחמה בקרוב ולא יצא חדש ימים עד שמת לו בן אחד וקבל עליו תנחומין, וכתבתי כל זה להורות כי יש שרש במנהג הזה, ובפרט כי רשבי ע"ה הוא מחמשה תלמידיו הגדולים של ר"ע ולכן כל זמן שמחתו ביום ל"ג בעומר".

”ורצוי להמשיך לשורפם בל”ג בעומר”

תשובה ... (עיי”ש באריכות) ולכן נראה שיש למכור את הקרשים על פי הגבאים והמתפללים – ובתשמישי בית הכנסת אין נפק”מ בין בית הכנסת של כפרים לכרכים וכנ”ל – ועיד”ז פקע קדושתיהו גם ממשמשי קדושה – ובמחיר שיתקבלו יקנו ספרי תהילים לבית הכנסת.

ואחרי כן יש לשורפם, ורצוי להמשיך לשורפם בל”ג בעומר בהדלקת רשב”י, והיה רצוי לאסוף את האפר לגונוס”.

כ” רבינו (קובץ תשובות ח”ג סי’ כה) בתשובה:

”על דבר השאלה בארון קדש שבבית הכנסת שפירקו את קרשיו באופן דלא חזי למידי ובנו במקומו ארון קדש חדש, ואין אפשרות לגנוז את הקרשים, וגם אין מקום איפוא להחזיקם, מה ניתן לעשות על פי הדין שלא ייגרם זלזול לתשמישי קדושה.

**אָמַר אֶל הַכֹּהֲנִים בְּנֵי אֶהֱרֹן וְאֶמְרֶתְ אֲלֵהֶם לְנֹפֵשׁ לֹא יִטְמָא בְּעַמִּי
(פרשת השבוע ויקרא כא א)**

נסיעה לכהן במטוס שיש בו ספק טומאה

הוא עובר אלאו דלא יבא מספק ככל סי’ איסור תורה”. ומטו בי’ גם משמו של הגאון רש”ז מפוניבז ז”ל שחילק בזה בין הלאו של נגיעה שספיקו ברה”ר מותר ובין הלאו של ביאה באהל המת ואסור גם בספק ברה”ר. וע’ באחיעזר ח”ג סי’ ס”ה ”הרי אפי’ אם לא נטמא כמו בגוסס איכא איסור א”כ גם בס”ט ברה”ר אם באמת איכא שם מת עובר מצד ספק איסור” ע”ש.

(וע’ מלבושי יו”ט סי’ י”ג יודאי אין סברא כלל למימר שרשאי להכניס עצמו בספק לכתחילה אף ברה”ר, דהא דהתירה תו’ ס”ט ברה”ר אינו אלא שאינו נטמא מספק”. וכ”ד הצל”ח ברכות יט)

ידידושי”ת

יוסף שלוי אלישיב

ז”ל רבינו בתשובה קובץ תשובות ח”א סי’ ק’

בס”ד א’ דר”ח אייר תשנ”ט

לידידי הגאון הגרש”פ הכהן שליט”א

ברכה ושלו’ רב

... ב. האם יש להתיר לכהן לטוס באוירון כשקיים ספק אם יש בו מת מדין ספק טומאה ברה”ר שיש שם לכה”פ ג’ אינשי.

הנה לדעת כמה מן הגדולים שלפנינו אף א”נ דס”ט ברה”ר טהור ומותר גם לכהן אבל יש איסור נוסף דלא יבא, ע’ מרחשת ח”א סי’ ב’ ”מכיון דטומאת כהן מלבד דלא יטמא הרי יש בטומאת כהן למת גם איסור נוסף של לאו דלא יבא, ובאיסור זה כיון שיש ספק במציאות הרי אפשר שיש כאן מת הרי

שב"ק פרשת 'אמור' היה מכונה יום ה"חג השנתי", בו היו חוגגים חברי "תפארת בחורים" לרגל התייסדות 'חברת תפארת בחורים' ע"י אביו של רבינו הגאון רבי אברהם זצ"ל. בשנים קודמות יום זה היה נחגג ע"י הבאת חזנים מיוחדים לתפילות השבת, ודרשה של ר' אברהם זצ"ל ואחריו רבינו, וקידושא רבא. בשנים מאוחרות יותר עד סוף ימי רבינו היו חוגגים את ה"חג השנתי" בבית מדרשו בשב"ק 'אמור' אחרי תפילת שחרית בקידושא רבא.

טאכטער פון ר' משה! בגודל חסידותו ופרישותו היה מקפיד ומדקדק על קלה כבחמורה, והקפיד על בנותיו שתלכנה בכיסוי ראש אף קודם נישואיהן. נלבי"ע בשם טוב ביום הושענא רבא תרע"ב כשרבים מבכים את פטירתו) וחתנו של הגה"ק המקובל האלוקי בעל ה"לשם" רבי שלמה עליאשאו זיע"א. בשנות המלחמה הראשונה גלה יחד עם חותנו זצוק"ל משאוויל עירם שבליטא לרוסיה, שם שימש ברבנות 'הומל', וכונה "הומלער רוב". עוד בהיות רבי אברהם כבר י"ח שנים יצא לאור חיבורו 'בכורי אברהם' חידושים ופולפולים, חלק שני הוציא לאור כעבור שנתיים מעלייתו לירושלים.

מיד עם הגיעו לירושלים עיה"ק בחודש אדר שנת תרפ"ב ראה הגר"א בצרת חלק מבני ציון היקרים המסולאים בפז, שעקב קשיי הקיום ומצוקת המחיה שהגיעה ממש עד פת לחם היו ככלי חרס מעשי ידי יוצר. בחורים אשר לא זכו להשתלב במקומות התורה שהיו אז למצער, וכתוצאה מכך עבדו למחייתם בעבודות שונות, כחנוונים, זבנים, קצבים, שער, חייט, חלבן, סנדלר, זגג, מוכר ספרים, וכו'

הגאון רבי אברהם כמי שספג ממורו ורבו בעל הח"ח את רגש האחריות לכלל ישראל, חש כאב עז על מצב בחורים אלו, הוא לא יכול היה לראות את אותם בחורים ללא מסגרת תורנית, לפיכך סבר שלצד עבודת הפרנסה שלהם ראוי ונכון להקים עבורם מסגרת ללימוד התורה ויראת שמים. לשם כך הגה ויסד ביי"ט אייר תרפ"ד כשנתיים לאחר עלייתו לא"י את חברת "תפארת

חברת תפארת בחורים המקורית נוסדה ע"י המגיד הידוע מדבינסק ביאליסטוק ובריסק, הגה"צ רבי אליקים געציל לויטן זצ"ל מח"ס "מחזה עינים". ר' אליקים געציל היה בנו של רבי יעקב דוד מזאסלאב שכונה ה'פרוש מקוידינוב" ע"ש היותו המלמד הפרטי של בני האדמו"ר מקוידינוב. רא"ג לויטן נשלח ללמוד בישיבת ראדין אצל מרן בעל החפץ חיים זיע"א, ואף זכה לקירבה מיוחדת ממנו, לצד היותו מגיד מישרים מפורסם. אחד המפעלים שנזקפו לזכותו היה חברת "תפארת בחורים". לא רק בעיר מגוריו יסד 'חברה' שכזו - גם במקומות אחרים, כמו בעיר בריסק שבה שימש מגיד מישרים עד סוף ימיו, ובעוד מקומות.

אחד מהלומדים ב'קיבוץ' של רבי אליקים גצל לויטן בדווינסק היה הגאון רבי אברהם אליאשאו זצ"ל, בנו של הצדיק המפורסם רבי משה ב"ר שלמה אליעזר מהעיר 'אראן' פלך וילנא, המכונה "ר' משה אראנר" זצ"ל, (הגה"צ ר' משה זצ"ל נודע בצעירותו כפרוש ומתמיד גדול אשר איננו יוצא מפתח בית מדרשו בראדין שם התגורר קודם בואו לאראן, ואפי' את ארוחתו המורכבת מלחם ובצל אכל שם. כך נהג שנים ע"ג שנים כשהוא עטור כל היום בטלית ותפילין והוגה בתורה, עד אשר נתפרסם לשם ולתהילה ורבים היו באים לבית מדרשו לקבל את ברכותיו. חיבה יתרה היתה נודעת לו אצל החפץ חיים זיע"א שהיה מזכיר שבחו, עד כדי כך שפ"א שנים רבות אחרי פטירתו נזמנה בתו של ר' משה לבית החפץ חיים, וצוה הח"ח לכבדה כיאות, ואמר בהתרגשות "די טאכטער פון ר' משה די

חברי תפארת בחורים היו מחוייבים לתקנותיה ולסדרי התפילה והלימוד שזו קבעה עבורם.

להלן ציטוט מספר קטעים מחוברת שהדפיסה חברת תפארת בחורים:

"מטרת החברה - ארגון נוער חרדי אשר בשעות ידועות קובע זמן ללימודי קודש ושואף להיטיב ולשפר את מצב החברים ולהגיש עזר ותמיכה בכל מה שאפשר לחבר הזקוק לכך...".

"חבר בגיל י"ג שנה יש לו זכות בוחר, ובגיל י"ט שנה יש לו זכות נבחר, כל חבר מחוייב להשתתף בשמחת חברי החברה וכן ר"ל בצערו...".

בדאר היום (י"ט אייר תרפ"ט):

"יום השנה השישי ליסוד תפארת בחורים במאה שערים הוחג ע"י החברה בהשתתפות הרבה מנכבדי השכונה בשבת ה' אייר בביהכ"נ של החברה במאה שערים בתפילת הבוקר ע"י החזן הראשי רבי זלמן ריבלין בלוויית מקהלה. לפני תפילת המוסף דרש הרה"ג ר' אברהם אלישיב מהומלא מייסד ומגיד שיעור החברה לפני קהל רב על ערך קביעת עיתים לתורה בחיי ישראל וביחוד בחיי הנוער העובד ובפרט בארץ ישראל אשר בה אנו רוצים לחדש ימינו כקדם, ועורר בהתלהבות רבה להתחזק בשמירת ובמילוי התעודה הישראלית המקורית של לימוד התורה ע"י קבוצות וחברות מסודרות".

על תפקידו של הגאון רבי אברהם נכתב:

"הרב מטיף בכל שבת ושבת דברי מוסר ואגדה המושכים את הלב, בכל פעם ופעם יותר ויותר מבקרים עד אפס מקום להכילם".

בקרב הבחורים היתה קבוצה שכונתה "די וועקערס" – "המעוררים", שתפקידם היה להסתובב בסמטאות השכונות ולהתעכב ליד בית של אחד

בחורים", שתאגד את אותם בחורים ותאפשר להם לשלב עיתים של לימוד תורה עם יגיע כפים.

הבנין עצמו הוקם שנים רבות לפני שהגר"א הגיע לארץ ויסד את תפארת בחורים, הוא נבנה ממש בראשית הקמתה של שכונת מאה שערים, והוא נועד לביהכ"נ וביהמ"ד ונקרא "תפארת ירושלים". כאשר הגר"א יסד את הארגון הוא חיפש מקום כדי לקיים בו את הפעילות. בתחילה מצא מקום מאולתר, אך מהר נעמדו לימינו ראשי ועד השכונה "מאה שערים", ובראשם רבי נחום אויערבאך שכונה "רבי נחום בלעכר" – "הנפח", שהיה כעין 'מוכתר' של שכונת מאה שערים, והם העמידו לרשותם את ביהמ"ד "תפארת ירושלים" שהוקם ברוב השתדלות של גבאי השכונה.

תחילה נקרא הארגון "תפארת סוחרים", היות ובארגון נמנו בחורים שעובדים לפרנסתם, סביר להניח שהשם "תפארת" היה כתוצאה מהקביעות בביהמ"ד "תפארת ירושלים" שהוסב לצורך זה. בהמשך שונה השם ל"תפארת בחורים". כפי המסורת בין בני המשפחה היה זה בעצת חותנו בעל הלשם זי"ע ע"ש הכתוב "תפארת בחורים כחם", ואף כאשר הוצע לשנות את השם דבק הלשם זי"ע בשם זה מטעמים הכמוסים עמו.

כך מספרת הידיעה בעתון "דאר היום" (כ"א שבט תרצ"ג) שפרסמה חברת תפארת בחורים:

"בשבת פרשת יתרו קבלת שבת בשעה 5:20, כבר באשמורת של יום שבת בשעה 4:00 נאמר שיעור במסכת פסחים שנמשך עד תפילת שחרית בשעה 7:30, לאחר מכן בצהרים בשעה 1:30 נמסר שיעור במשנה, ובשעה 3:00 אחה"צ דרוש ע"י הגאון רבי אברהם אלישיב מייסד הארגון".

בשנת תש"ג לאחר הסתלקות הגר"א קיבל על עצמו מרן רבינו זצוק"ל לשאת בעול החבורה. בתחילה היה רבינו אומר את שני השיעורים בבוקר עם שחר ובערב, כמו"כ היה משמיע בתחילה דרשות בשמחות של בני הקהילה, הוא לא השתמט מכך והשתדל לקיים את מה שתפקידו דורש ממנו. עם הזמן הבינו חברי הקהילה שיש להסיר ממנו עול זה, ומה שנשאר הוא השיעור המפורסם שהשמיע בערב. על אף גאונותו האדירה וגדלותו העצומה בתורה של רבינו, לא ראה בזה פחיתות כבוד בהשמעת שיעור שנועד בעיקר ליהודים עמלי כפיים, ובמקום שאתה מוצא ענוותנותו שם אתה מוצא גדלותו.

שיעור זה של רבינו נשך כשבעים שנה!!! והפך לשיעור המפורסם בעולם, כשמכל קצוי תבל משתוקקים לבוא לחזות ולו פעם אחת בנעם זיו פני צדיק, לשמוע מפי המלאך דברי א"ח, תלמידי חכמים מופלגים לצד המון עמך בית ישראל, זקנים ונערים. בימי חג ומועד היה במקום צר מהכיל את האלפים שבאו להקביל פני גדול הדור, אמת מה נהדר!

חג שמחת תורה כפי שהיה נהוג בליטא היה יום גדול ללומדי התורה, וכך גם בירושלים בהשפעת הגר"א היה זה יום בו דוקא בני החבורה שהיו עמלים לפרנסתם היו שמחים בזכות שהיתה להם להתקשר לתורה. במסגרת זו של תפארת בחורים הם ביטאו את השמחה בריקודים לכבודה של תורה כשעליהם מנצח רבי אברהם זצ"ל ואחריו בנו רבינו. היות וההקפות בליל שמחת תורה נמשכו שעות ארוכות, היו שיצאו ללוות את הגר"א בשירים ובמחולות, וכשהגיעו לביתו היו חלקם משתתפים בקידוש על מיני תרגימא, בעודם בביתו היו ממשיכים את השירה לכבודה של תורה עד מאוחר. מנהג זה של התהלכה בשירה והקידוש בבית רבינו נשאר עד העת האחרונה

החברים ולהעירו. פעילות זו דרשה עקביות לא קלה. גם בימי המצור בירושלים כשנאסר ע"י הבריטים להסתובב בשעות הלילה, ומי שהפר פקודת העוצר דינו היה עונש מעצר או לפעמים אף גרוע מכך, המשיכו ה"וועקערס" להתגנב ולהעיר את חבריהם, והם חמקו בלאט מבין עיני החיילים הבריטים בדרכם אל ביהמ"ד תפארת בחורים, עד כדי כך היתה אהבתם של הבחורים לביהמ"ד הם ראו בזה מקור חיותם כי זו היתה המסגרת התורנית שחיברה אותם לתורה, אך במיוחד היו קשורים להגאון רבי אברהם. בקרב זקני ירושלים מתהלך מעשה, כי בליל חורף אחד הרחובות כוסו במעטה עבה של שלג, והנה אי ממשכימי קום מבני החבורה דתפארת בחורים שעשה את דרכו עטוף ומכוסה במעיל עבה, כשהגיע לסימטה של ביהמ"ד הבחין כי מישהו רוכן על המדרגות, כשהתקרב נדהם לראות את רבי אברהם עומד ומסלק את שכבת השלג שנערמה בדרך שמוביל לביהמ"ד, הוא השתומם ושאל את הרב: מדוע צריך הרב לטרוח בקור כ"כ עז? ענה לו הרב: מדוע אתה מתפלא, הלא עוד מעט באים הבנים שלי וצריך להקל עליהם את העלייה לביהמ"ד. בכח אהבה זו נמשכו התלמידים אליו, והקשר היה ממש כאב לבן וכבן אל אביו.

הגאון רבי אברהם לצד היותו גאון ות"ח גדול ניחן גם בכח המגידות, הוא היה משמיע כמה שיעורים במשך היום, כבר עם שחר היה משמיע את השיעור בגמ', בצהריים היה משמיע שיעור בחיי אדם ובדרוש, ובערב שוב גמרא. הוא היה יכול להשמיע את דבריו במשך שעה ארוכה וכולם היו מרותקים לדבריו. המגידי הירושלמים כר"ש יודלביץ ור"ש שבדרון היו תלמידיו בדרוש. הוא היה דורש גם בשמחות שעשו בני החבורה בברית מילה או בר מצוה, כי השמחות שלהם היו שמחת כל בני החבורה.

בקידושא רבא לרגל הסתיידות חברת
'תפארת בחורים' (המאמר הועתק
מספר ישורון כרך כח ע' ער ומהקדמת
לספר מענה רך)

שב"ק פרשת 'אמור' היה יום ה'חג
השנתי". עד סוף ימי רבינו היו חוגגים
את ה'חג השנתי" אחרי תפילת שחרית

י"ב אייר יום השנה של הרבנית הצדקנית "אמה של מלכות" אם מרן רבינו מרת חיה מושא ע"ה בת מרנא בעל ה"לשם" זיע"א

משנת "רבי חנניה בן עקשיא" וקדיש
דרבנן.

אף כשחל היארצייט בשבת הוחלף
השיעור הקבוע בשיעור במשניות. לאחר
השיעור אמר רבינו "לעילוי נשמת
פב"פ" ומשנת "רבי חנניה בן עקשיא".

שב"ק (פרשת נח ד חשון התשנ"ח) חל
היארצייט לאביו של רבינו ואמר שיעור
במשניות, לאחר השיעור התחיל הגבאי
תפילת "אנא ה'", הפסיקו רבינו ואמר:
"בשבת לא אומרים", אלא אמר "לעילוי
נשמת פב"פ"¹².

רבינו נהג לשמור את יום היארצייט של
הוריו וזקיניו אף למעלה מחמישים שנה
לאחר פטירתם, בתפילה לפני העמוד
ובעליה לקברם.

וכך השיב כשנשאל עד מתי צריכים
לשמור יארצייט: "לעולם, מאי נפק"מ.
אמנם יש שמקובל אצלם רק עד
חמישים שנה, אבל למה לא להמשיך,
אני לא מכיר כזה מנהג" (כולמר לא
סבירא לי)¹³.

התמסרותה של מרת חיה מושא בתו של
ה"לשם" עבור אביה הקדוש לא ידעה
גבולות. משך תקופה מסוימת היא
השליכה נפשה מנגד כדי לספק לו את
צרכיו. היה זה כאשר סבל מהצטננות
חמורה וחוס גופו אבד ממנו, עקב כך
היה מוכרח לשתות משקאות המכילים
אלכוהול כדי להחם מעט את גופו, אבל
את אלו ניתן היה להשיג אז רק ב"שוק

ביום שב"ק י"ב אייר חל יום השנה
לפטירת הרבנית הצדקנית "אמה של
מלכות" אם מרן רבינו מרת חיה מושא
ע"ה בת מרנא בעל ה"לשם" זיע"א.

בכל שנה ביום היארצייט של אביו ואמו
עבר רבינו לפני התיבה בכל התפילות,
אף בשנותיו האחרונות, למרות שהי'
הדבר כרוך במאמץ רב¹⁰.

כמו כן, ביום היארצייט למד רבינו
משניות לעילוי נשמתם, פרק לכל אות
משמותם, כדרכו – למד כל משנה בעיון
ובמתנות, מפעם לפעם עיין בדברי
הגמרא ובראשונים. באחת השנים חל
יארצייט אם רבינו בשבת, וכבר בליל
שבת הניח על השלחן חידושי הרשב"א
עמ"ס שבת כדי לעיין בדבריו כשילמד
לפנות בוקר במשניות פרק חבית שהיא
האות הראשונה משם אמו חיה מושא.
לימוד זה ארך שעות רבות, והי' מפחית
ממנוחת הצהרים כדי להספיק
המשניות. כשלא הספיק את כל
המשניות השלים בערב שבמוצאי
היארצייט¹¹.

השיעור הקבוע מדי ערב הוחלף ביום זה
לשיעור במשניות, בפרק המתחיל באחד
מאותיות שמש, שבדרך כלל משניות
מסדר קדשים או זרעים, בשנות
השמיטה ערב שנת השבע ושנת השבע -
מסכת שביעית. השיעור נאמר באותו
אופן של שיעור הגמרא במתינות
ובחידושים נפלאים תוך משא ומתן
במלחמתה של תורה. ההספק בשיעור
הוא משניות בודדות. לאחר השיעור
אמר עם כל הקהל את תפילת "אנא ה'"

¹⁰ ציוני הלכה אבילות ע' תקנה.
¹¹ שם.

¹² שם
¹³ שם ע' תקנט

השליח הטוב שדרכו תבוא להם הישועה.

כאשר היה בידם די כסף עבור הוצאות הדרך והתשלום לרופא, ארזו מעט מטלטלין ויצאו לדרך.

הרבה טלטולים ויגיעות עברו על רבי אברהם ומרת חיה מושא עד שעמדו סוף סוף ליד פתח חדרו של הפרופסור, כשהם מחזקים עצמם בבטחון בישועת ה' שהיא כהרף עין. תקוה גדולה פיעמה בקרבם שהנה קרובה ישועתם לבוא.

הגיע הרגע, הם כבר יושבים ליד הפרופסור הדגול ומחכים למוצא פיו... אולם פניו המכורכמות לא בישרו טוב, לא לזמן רב נמשכה ציפייתם הדרוכה אולי בפיו של הרופא להציע דבר מה שיוכל להועיל להם... בתוך רגעים אחדים יצאו מחדרו החוצה כהלומי-רעם אחרי ששמעו במילים ברורות את הבשורה המרה מכל. הרופא הודיעם באופן חד משמעי שאין לה כל סיכוי ללדת וכי היא תשאר עקרה כל ימי חייה.

"כל מאי דעביד רחמנא לטב עביד", בלב כבד נפנו לעשות את הדרך חזרה לביתם שבשאוויל, כאשר הם מחזקים את עצמם לעמוד בנסיון ולעצור בעד רגשותיהם ההומים.

אפס עם הגיעם לקרבת הבית לא עמדו לה יותר - לאשה השבורה - כוחותיה, והיא פרצה בבכי סוער על מר גורלה... כל תקוותיה הכמוסות לזכות ל"זרעא חיא וקיימא די לא יפסוק ודי לא יבטול מפתגמי אורייתא", כל חלומותיה בימים ובלילות להעמיד בן גדול בישראל - מצאו את דרכן בדמעות רותחות שזלגו מעיניה באין מעצור.

כה עמדה בחצר הבית זמן רב לא מצאה מרגוע לנפשה. אולם אל הבית פנימה לא הסכינה להכנס, למרות כאבה הגדול לא הסיחה דעתה לרגע מעם אביה הקדוש היושב והוגה בתורה הקדושה בדירה הסמוכה, בעוז רוחה לא העלתה הצדקנית בדעתה להפריע את בעל

השחור", ולא עוד אלא שאף היה צורך להבריא את הגבול כדי להשיגם. בתו חיה מושא לא ויתרה, ומתוך סיכון עצמי ממשי היתה מבריחה את הגבול ובדרך לא דרך משיגה עבור אביה את הזקוק לו. (מפי בן רבנו רבי משה אלישיב ששמע מפיה. ועל סיבת החולי הזה של אביה העידה, כי בעודו צעיר לימים ביקש ה"לשם" להוסיף קדושה על קדושתו וכדי להימנע ממשהו של היסח הדעת וחימום הגוף הוציא מגופו במסירות נפש דם רב, מאז החל לסבול מהתקררות סבל שלא עזב אותו כל ימי חייו)

מספר נכד רבנו רבי יצחק אלישיב: בילדותנו אם אירע ומישהו ברך ברכת המזון שלא כראוי, היה האבא רבי שלמה (בנו הגדול של רבנו) מוכיח אותנו ואומר: הלא יודעים אתם כי הסבתא חיה מושא בשעה שברכה ברכת המזון או איזו ברכה אחרת כשהיתה מגיעה להזכרת השם היה כל גופה רוטט מיראת שמים!

ירידת נשמתו הטהורה של רבנו והשתלשלותה להאיר בהאי עלמא נסתובבה על ידי קורא הדורות באורח פלא ומופת שלא כדרך הטבע, הכרוך במסירות נפשה של אם רבינו ע"ה למען תורת אביה בעל ה"לשם" זיע"א.

ומעשה שהיה כך היה:

ימים קשים מאד עברו על רבי אברהם וזוגתו אם רבינו מרת חיה מושא. שנה רודפת שנה זמן רב כבר חלף מאז שנישאו ועדיין לא נפקדו בפרי בטן. הם אחזו באומנות אבותינו הקדושים בידיהם שפכו ליבם בתפילות רבות לנוכח פני ה', אולם הישועה לא נראתה באופק, לזרע של קיימא לא זכו, וכאבם גדול מנשוא.

אחרי שעברו חלפו להם עשר שנים, החליטו בניניהם כי עליהם לעשות השתדלות מיוחדת לנסוע אל פרופסור מפורסם בוינה הרחוקה, אולי יהיה הוא

שנפעלה הישועה בדרך תפילה שהיא הדרך הראויה, ושלא הוצרך לסייע לבתו דרך סגולות שיסודם בקבלה מעשית ושידוד מערכות הטבע. בכך העיד ה"לשם" על עצמו כי התפלל עליה ותפילתו התקבלה ועשתה פרי.

לאחר שנולד רבנו שלח בעל ה"לשם" מברק למקובלי ירושלים ונפשו בשאלתו מה שם יקרא לנכדו שנולד זה עתה. אותם מקובלים ערכו חישוב על פי טעמים כמוסים וקבעו לקרוא את שמו "יוסף שלום", אולם הוסיפו בתשובתם לאמר שמקומו של תינוק זה צריך להיות בארץ ישראל, ולכן יש לו לעלות לארץ ישראל בהקדם האפשרי.

ביום ראשון שלאחריו ח' בניסן נכנס בבריתו של אברהם אבינו על ברכי סבו הקדוש בעל ה"לשם", ונקרא שמו בישראל "יוסף שלום".

למחרת הברית כתב בעל ה"לשם" מכתב לתלמידו הגאון המקובל רבי שלמה מהרי"ל, בו הוא מבשר לו על לידת נכדו הרך הנימול, ומבטא את תפילתו ותקוותו הימנו:

כבוד ידיד ה' החסיד מהרא"ש שליט"א...

מכתבו היקר מכתב הגלוי הגעני נכון הנה בתי חיי מושא תחיי תלאיית כי ילדה בן ביום ר"ח ניסן והכנסנו אותו לברית אתמול יום א' ונקרא שמו בישראל יוסף שלום ב"ר אברהם.

יהי רצון מאבינו שבשמים שיתגדל לאור עולם ויגדלו אותו אבותיו בגידול יפה טובה ונעימה לשמחת עולם.

בשבת קודש י"ב אייר תשי"ד נסתלקה הרבנית הצדקנית מרת חיה מושא לעולם שכולו טוב. ונטמנה במוצאי שבת בבית העלמין בסנהדריה

ת.נ.צ.ב.ה.

מתוך ספר הנפלא מסכת חיו של רבינו
"משוש דור ודור".

ה"לשם" מתורתו ועבודתו, ולא העזה להראות עצמה בפניו כשרוחה סוערת עליה כל כך.

ובבית פנימה, באותם רגעים ממש נאלץ אביה להפסיק לרגע מתלמודו, כאשר הנה לפתע הוא שומע יבבות חנוקות בוקעות מחצר הבית. חיש מהר יצא אל החצר לראות פשר דבר, ומה מאד נדהם לראות את בתו הצדקנית עומדת סמוך לקיר וכתפיה רוטטות מבכי תמרורים.

בעל ה"לשם" שאל אותה לסיבת בכייה, כיון שכך סחה באוזניו מרת חיה מושא את כל הקורות אותה ואת הדברים ששמעו מפי הרופא.

רגעים אחדים שקע אביה הקדוש בהרהורים, אחרי כך אמר לה: "בתי היקרה מנעי קולך מבכי עיניך מדמעה... שמע הקדוש ברוך הוא אל תפילתך, עוד תזכי לחבוק בן בקרוב וגם יהיה לך ממנו הרבה נחת".

תיכף ומיד כעדותו של הנביא על חנה אמו של שמואל "פניה לא היו לה עוד" דברי אביה הרעיפו עליה טללי נוחם, היא חזרה לעצמה ונכנסה לביתה בשמחה ובטוב לבב כשליבה סמוך ובטוח בברכת אביה שלא תשוב ריקם.

ברכתו של ה"לשם" הקדוש והבטחתו לבתו לא שבו ריקם, זמן קצר חלף ויזכרה ה' בפקודת ישועה ורחמים.

בחודש הראשון באחד לחודש יום שנטל עשר עטרות באחד בשבת ראש חודש ניסן התר"ע הוציא הקב"ה מבית גזיו נשמה גבוהה מאד מנשמות הצדיקים השתולים בכל דור, בו ביום דרך כוכבו של רבנו העתיד להאיר פני תבל בתורתו ביראתו ובחכמתו, לשמחת לבב אביו רבי אברהם ואמו מרת חיה מושא שזכו לחבוק בן אחר אחת עשרה שנים מיום נישואיהם.

כאשר הגיע דבר הנס לאוזני ה"לשם" אמר ששמחה גדולה ומיוחדת יש לו בכך

**בגזירת שיער חלאקה לנינו בן לנכדו יד ימינו
הרה"ג רבי אריה (בן הגאון רבי משה) אלישיב שליט"א**

**כשליח ציבור
בתפילת שחרית ביום היארצייט**

על ציון אמו מרת חיה מושא ע"ה
בבית"ח סנהדריה ביום היארצייט

בחזרתו מעליה על ציון אמו מרת חיה מושא ע"ה
במסירות נפש תחת שמש קופחת בערוב ימיו והוא קרוב לגיל מאה

כל הזכויות שמורות ליעקב יוסף ולדשיין - מכון הגריי"ש אלישיב
דוא"ל: yyv0527688708@gmail.com
פל': 0527688708